

Afsnittet benævnt „Forbrugsmønsteret“ optager en forholdsvis stor del af afhandlingen; dette er forståeligt nok, idet forbrugsmønsteret netop dækker over motiver, som betinger konsumentadfærd – bogens emne. Afsnittet behandler behov og indstilling som baggrund for henholdsvis forbrug og efterspørgsel samt forbrugsmønsterets praktiske betydning og herunder det moderne fænomen „brand image“.

Som en naturlig fortsættelse af sidstnævnte kapitel kommer dét om kvalitetsbegrebet – funktionel og smagsmæssig kvalitet.

Væsentligt er også næste kapitel om de sociale motiver til vareanskaffelse – Bandwagon, Snob og Veblen effect – samt konsekvenserne af disse motiver. Konsumenternes dispositioner, som dernæst tages op til behandling, synes også fundamentale i sammenhængen. Disponibilitetsbegrebet indføres og fire dispositioner inden for vareanskaffelsen forklares set i forhold til konsumet.

Til sidst klarlægges i kapitlet „Konsumenternes adfærd“ overvejelses-, vane- og indskydelseshandlinger samt disse handlingers betydning for konsumenternes adfærd og vareanskaffelsesdispositioner.

Bogen må hilses velkommen dels som et vellykket forsøg på en videreførelse af afsætningsøkonomisk forskning og dels som lærebog for de studerende. De fleste kender det store ubehag, ved at der ikke eksisterer lærebøger i pensum.

Til sidst et hjertesuk: Hvornår bliver definitionsoversigt, emneregister samt samlet litteraturfortegnelse obligatorisk tilbehør til lærebøger?

Werner Bachmann.

Sasieni, Yaspan and Friedman: **Operations Research, Methods and Problems**, 316 s., 1959. John Wiley and Sons.

Sasieni, Yaspan og Friedmans bog er et nyt team work fra Case Institute of Technology. Den er formentlig beregnet på at

skulle afløse Churchman, Ackoffs and Arnoffs bog som standardlærebog i operationsanalyse.

Det skal siges straks, at der her er tale om en fremragende lærebog, måske den mest homogene der til dato er set i dette meget heterogene stof. De tre forfattere besidder en tilstrækkelig blanding af teoretisk, praktisk og pædagogisk indsigt i tingene til at give disse tre aspekter passende vægte i fremstillingen.

Hvert kapitel er delt op i et (relativt kort og koncist) teoretisk afsnit, hvorpå der bygges en række (forholdsvis) praktiske eksempler, og kapitlerne slutter så med en række velvalgte og velkonstruerede opgaver. Det matematiske og statistiske abstraktionsniveau er et sådant, at bogen med udbytte kan læses af studerende ved Handelshøjskolen, der har gennemgået kurset i matematik og i statistik. Herved bliver bogen også et eksempel på, hvor meget der kan fås ud af et forholdsvis elementært grundlag.

De 9 kapitler, der passer til et semesters undervisning, er delt op på følgende måde: Først kommer der to særdeles oversigtlige kapitler statistisk teori, dels om sandsynlighed, dels om stikprøver, begge områder, der spiller stor rolle i operationsanalysen. Dernæst følger et kapitel om lager, hvor man behandler modeller dels med kendt efterspørgsel, dels med ubestemt.

Kapitlet om replacement, som vi nok bør begynde at betegne som gen-investering (og ikke investering), er skrevet betydelig mere instruktivt end i Churchman-Ackoff-Arnoff, og det samme gælder det følgende kapitel om køteori.

Afsnittet om konkurrencestrategier er ved *Friedmans* indsats blevet mindre teoretisk præget end vanlig er. Der aftegner sig en række anvendelsesområder for den spilteoretiske tankegang og dens udløbere, som f. eks. auktions- og licitationsteori, som er *Friedmans* opfindelse. Dog er de meget relevante fler-person spil ikke behandlet her.

Afsnittet benævnt „Forbrugsmønstret“ optager en forholdsvis stor del af afhandlingen; dette er forståeligt nok, idet forbrugsmønstret netop dækker over motiver, som betinger konsumentadfærd – bogens emne. Afsnittet behandler behov og indstilling som baggrund for henholdsvis forbrug og efterspørgsel samt forbrugsmønstrets praktiske betydning og herunder det moderne fænomen „brand image“.

Som en naturlig fortsættelse af sidstnævnte kapitel kommer dét om kvalitetsbegrebet – funktionel og smagsmæssig kvalitet.

Væsentligt er også næste kapitel om de sociale motiver til vareanskaffelse – Bandwagon, Snob og Veblen effect – samt konsekvenserne af disse motiver. Konsumenternes dispositioner, som dernæst tages op til behandling, synes også fundamentale i sammenhængen. Disponibilitetsbegrebet indføres og fire dispositioner inden for vareanskaffelsen forklares set i forhold til konsumet.

Til sidst klarlægges i kapitlet „Konsumenternes adfærd“ overvejelses-, vane- og indskydelseshandlinger samt disse handlingers betydning for konsumenternes adfærd og vareanskaffelsesdispositioner.

Bogen må hilses velkommen dels som et vellykket forsøg på en videreførelse af afsætningsøkonomisk forskning og dels som lærebog for de studerende. De fleste kender det store ubehag, ved at der ikke eksisterer lærebøger i pensum.

Til sidst et hjertesuk: Hvornår bliver definitionsoversigt, emneregister samt samlet litteraturfortegnelse obligatorisk tilbehør til lærebøger?

Werner Bachmann.

Sasieni, Yaspan and Friedman: **Operations Research, Methods and Problems**, 316 s., 1959. John Wiley and Sons.

Sasieni, Yaspan og Friedmans bog er et nyt team work fra Case Institute of Technology. Den er formentlig beregnet på at

skulle afløse Churchman, Ackoffs and Arnoffs bog som standardlærebog i operationsanalyse.

Det skal siges straks, at der her er tale om en fremragende lærebog, måske den mest homogene der til dato er set i dette meget heterogene stof. De tre forfattere besidder en tilstrækkelig blanding af teoretisk, praktisk og pædagogisk indsigt i tingene til at give disse tre aspekter passende vægte i fremstillingen.

Hvert kapitel er delt op i et (relativt kort og koncist) teoretisk afsnit, hvorpå der bygges en række (forholdsvis) praktiske eksempler, og kapitlerne slutter så med en række velvalgte og velkonstruerede opgaver. Det matematiske og statistiske abstraktionsniveau er et sådant, at bogen med udbytte kan læses af studerende ved Handelshøjskolen, der har gennemgået kurset i matematik og i statistik. Herved bliver bogen også et eksempel på, hvor meget der kan fås ud af et forholdsvis elementært grundlag.

De 9 kapitler, der passer til et semesters undervisning, er delt op på følgende måde: Først kommer der to særdeles oversigtlige kapitler statistisk teori, dels om sandsynlighed, dels om stikprøver, begge områder, der spiller stor rolle i operationsanalysen. Dernæst følger et kapitel om lager, hvor man behandler modeller dels med kendt efterspørgsel, dels med ubestemt.

Kapitlet om replacement, som vi nok bør begynde at betegne som gen-investering (og ikke investering), er skrevet betydelig mere instruktivt end i Churchman-Ackoff-Arnoff, og det samme gælder det følgende kapitel om køteori.

Afsnittet om konkurrencestrategier er ved *Friedmans* indsats blevet mindre teoretisk præget end vanlig er. Der aftegner sig en række anvendelsesområder for den spilteoretiske tankegang og dens udløbere, som f. eks. auktions- og licitationsteori, som er *Friedmans* opfindelse. Dog er de meget relevante fler-person spil ikke behandlet her.

Der findes ikke noget kapitel med titlen „lineær programmering“. Denne metode har efterhånden fundet sin plads ved siden af andre fordelingsmetoder. Forfatterne har da også taget konsekvensen og placeret den i kapitlet om „fordeling“, der ganske vist er stærkt præget af 1. p.

De to sidste kapitler behandler kort sekvensproblemet og giver et oplæg til dynamisk programmering.

Bogen følger – som det ses – nogenlunde den traditionelle disposition for lærebøger i O.R. med en betydelig force i eksemplificeringen. Formentlig vil bogen være aktuell i en tre år, for der må en gang komme en drejning i fremstillingen af O.R. En drejning i retning af matematisk-statistisk driftsøkonomi med *udgangspunktet i de økonomiske problemstillinger*, og ikke som det er blevet norm i en mere eller mindre tilfældig metodik. Denne bog har – med undtagelse af de to første kapitler – de kapiteloverskrifter, der her efterlyses, driftsøkonomiske problemer. Men der er meget af kapitlernes indhold, som dels er – eller burde være – almindelig kendt, og som dels kan læses lige så godt andre steder. Alt taget i betragtning er det netop denne kombination, der i øjeblikket gør bogen til en fremragende lærebog for begyndere.

Erik Johnsen.

Stefan Valavanis: *Econometrics*. 223 s., McGraw-Hill Book Company, Inc. 1959.

Professor Valavanis, der var professor i økonomi ved Harvard, omkom ved en flyveulykke kort tid efter at nærværende bog var færdig i første udkast. Dens endelige form skyldes en anden Harvard professor, *Alfred H. Conrad*. Selv om sidstnævnte har haft mulighed for at sætte sit præg på bogen må dens tone og oplæg dog tilskrives Valavanis.

Det ligger nær at begynde omtalen af denne bog med at beklage tabet af dens forfatter. For man skal lede længe efter

en mere klar og pædagogisk overlegen indførelse i økonometriens grundlag. Hvad kunne der ikke være kommet ud af et bind II?

Skal man sammenligne denne bog med en anden nyere indførelse i økonometrien som f. eks. Earl F. Beach: *Economic Models, An Exposition* (anmeldt i E. T., 1958), kan det slås fast at dens oplæg er helt forskellig, den behandler en helt anden side. Medens Beach præsenterede elementære modeller, diskuterer Valavanis *elementære begreber*. Og dette er en særdeles frugtbar diskussion al den stund at man somme tider er tilbøjelig til at glemme (eller i hvert fald glemme at gøre opmærksom på) de ofte meget regoristiske forudsætninger, der gøres i simple økonomiske modeller, der formuleres i matematiske-statistiske termer. Og endnu mere frugtbar er den, hvis man ikke er klar over at man indfører en række forudsætninger gennem den måde man udtrykker en økonomisk sammenhæng på. Om disse kan man læse her.

Det er altid rart at vide hvad de ord man bruger snerper hen ad at dække over. Således førtes der på sidste møde i Econometric Society i Amsterdam i september, 1959 en diskussion om operationsanalyse og økonometri er det samme. Nærværende anmelder kan forudskikke den bemærkning at hvis Valavanis bog, der hedder *Økonometri* (med undertitlen „An Introduction to Maximum Likelihood Methods“), er økonometri, så er operationsanalyse og økonometri ikke det samme, selv om flere forfattere optræder på begge felter. Men hvad er så økonometri? Ja, Valavanis begynder med at definere, hvad han mener man kan lægge i ordet:

Økonometrikerens job er at formulere økonomiske teorier i matematiske termer for at kunne verificere dem ved hjælp af statistiske metoder, samt at måle de økonomiske variables influens på hinanden, således at han bliver i stand til at forudsige fremtidige begivenheder eller rådgive